

१०० मराठी म्हणी

अर्थासह संपूर्ण संग्रह | MPSC · PSI · STI · SSC Board 2026

marathi-shala.com

प्रत्येक slide = १ म्हण + अर्थ

म्हण :

अति तेथे माती

अर्थ :

कोणत्याही गोष्टीचा अतिरेक वाईट असतो

म्हण :

अंथरूण पाहून पाय पसरावे

अर्थ :

आपल्या ऐपतीप्रमाणे खर्च करावा

म्हण :

आधी पोटोबा मग विठोबा

अर्थ :

आधी पोट भरणे मग देवधर्म

म्हण :

उचलली जीभ लावली टाळ्याला

अर्थ :

विचार न करता बोलणे

म्हण :

एक ना धड भाराभर चिंध्या

अर्थ :

अनेक कामे करता कोणतेही पूर्ण न होणे

म्हण :

काखेत कळसा गावाला वळसा

अर्थ :

जवळ असलेली गोष्ट दूर शोधणे

म्हण :

कावळ्याच्या शापाने गाय मरत नाही

अर्थ :

दुर्बलाच्या शापाचा परिणाम होत नाही

म्हण :

खाई त्याला खवखवे

अर्थ :

चुकीचे काम करणाऱ्याला भीती वाटते

म्हण :

गरज सरो वैद्य मरो

अर्थ :

काम होताच उपकारकर्त्याला विसरणे

म्हण :

घरोघरी मातीच्या चुली

अर्थ :

सर्वत्र एकच प्रकारच्या अडचणी असतात

म्हण :

चोराच्या मनात चांदणे

अर्थ :

आपल्या मनातील भीतीमुळे संशय वाटणे

म्हण :

जशास तसे

अर्थ :

जसे वागाल तसे मिळेल

म्हण :

झाडाझडती घेणे

अर्थ :

कसून चौकशी करणे

म्हण :

टाकीचे घाव सोसल्याशिवाय देवपण येत नाही

अर्थ :

कष्टाशिवाय यश मिळत नाही

म्हण :

ताकापुरता मामा

अर्थ :

स्वार्थासाठीच संबंध ठेवणारा

म्हण :

दगडापेक्षा वीट मऊ

अर्थ :

दोन वाईट गोष्टींत कमी वाईट निवडणे

म्हण :

नाचता येईना अंगण वाकडे

अर्थ :

स्वतःची चूक लपवण्यासाठी इतरांना दोष देणे

म्हण :

नावात काय आहे

अर्थ :

नावाने नाही तर कर्माने ओळख होते

म्हण :

पळसाला पाने तीनच

अर्थ :

प्रत्येक जागी एकच प्रकारचे लोक असतात

म्हण :

पाण्यात राहून माशाशी वैर नको

अर्थ :

ज्याच्यावर अवलंबून त्याच्याशी वाद नको

म्हण :

बुडत्याला काडीचा आधार

अर्थ :

संकटात छोटीशी मदतही मोठी वाटते

म्हण :

मेल्याशिवाय स्वर्ग नाही

अर्थ :

कष्टाशिवाय फळ मिळत नाही

म्हण :

यथा राजा तथा प्रजा

अर्थ :

राज्यकर्त्याप्रमाणे प्रजा असते

म्हण :

रात्र थोडी सोंगे फार

अर्थ :

वेळ कमी आणि कामे जास्त

म्हण :

लबाडाच्या घरात सव्वा लबाड

अर्थ :

लबाड माणसाला आणखी लबाड भेटतो

म्हण :

वेळ गेली की सोन्याला तोळा

अर्थ :

वेळ निघून गेली की उपाय नाही

म्हण :

शहाण्याला शब्द एक

अर्थ :

समजूतदार माणसाला एका शब्दाने कळते

म्हण :

सुख पाहता जवापाडे दुःख पर्वताएवढे

अर्थ :

सुखापेक्षा दुःखच जास्त असते

म्हण :

हाती असे ते दाती असे

अर्थ :

जे मिळते तेच खावे लागते

म्हण :

कर नाही त्याला डर कशाला

अर्थ :

चूक नसेल तर भीती कशाला

म्हण :

आंधळ्यात काणा राजा

अर्थ :

अज्ञानी लोकांत थोड्या ज्ञानी माणसाला महत्त्व

म्हण :

उंटावरून शेळ्या हाकणे

अर्थ :

दुरून सोपे वाटणे

म्हण :

एका हाताने टाळी वाजत नाही

अर्थ :

भांडणासाठी दोघेही कारणीभूत असतात

म्हण :

ओळखीचा चोर जीवे मारतो

अर्थ :

विश्वासघात करणारा जास्त घातक

म्हण :

कुत्र्याचे शेपूट कधी सरळ होत नाही

अर्थ :

दुष्ट माणसाचे वर्तन कधी सुधारत नाही

म्हण :

केल्याने होत आहे रे

अर्थ :

प्रयत्न केल्याशिवाय यश मिळत नाही

म्हण :

खोट्याचे पाय नसतात

अर्थ :

खोटेपणा जास्त काळ टिकत नाही

म्हण :

गाढवाला गुळाची चव काय

अर्थ :

मूर्खाला चांगल्याची किंमत नसते

म्हण :

जळत्या घरात घोबा नको

अर्थ :

संकटात सापडलेल्याशी संबंध ठेवू नये

म्हण :

तेल गेले तूप गेले हाती राहिले धुपाटणे

अर्थ :

दोन्ही बाजूंनी नुकसान होणे

म्हण :

दात आहेत तेव्हा चणे नाहीत

अर्थ :

जेव्हा गरज होती तेव्हा मिळाले नाही

म्हण :

पायाखाली काय आहे ते पाहून चालावे

अर्थ :

विचार करूनच पाऊल टाकावे

म्हण :

बोलण्यापेक्षा करणे श्रेष्ठ

अर्थ :

कृती महत्त्वाची आहे बोलणे नाही

म्हण :

भूक लागली की भाकर गोड लागते

अर्थ :

गरज असेल तर कशातही समाधान मिळते

म्हण :

येरे माझ्या मागल्या

अर्थ :

तीच तीच गोष्ट पुन्हा होणे

म्हण :

राखेखाली निखारा

अर्थ :

बाहेरून शांत पण आतून संतापलेला

म्हण :

विनाशकाले विपरीत बुद्धी

अर्थ :

संकट येते तेव्हा बुद्धी उलटी चालते

म्हण :

शेरास सव्वाशेर

अर्थ :

प्रत्येक बलाढ्याला त्याच्यापेक्षाही बलाढ्य भेटतो

म्हण :

हत्तीच्या दात खाण्याचे वेगळे

अर्थ :

दाखवायचे आणि करायचे वेगळे

म्हण :

आगीतून फुफाट्यात

अर्थ :

एका संकटातून दुसऱ्यात जाणे

म्हण :

कोंबडे झाकले म्हणून उजाडायचे थांबत नाही

अर्थ :

सत्य लपवता येत नाही

म्हण :

खाण तशी माती

अर्थ :

जशी पार्श्वभूमी तसे वर्तन

म्हण :

चालत्या गाडीला खीळ घालू नये

अर्थ :

चांगले सुरू असताना अडथळा आणू नये

म्हण :

जे पेराल ते उगवेल

अर्थ :

जसे कराल तसे फळ मिळेल

म्हण :

झाकली मूठ सव्वा लाखाची

अर्थ :

गुपित राखणे फायदेशीर असते

म्हण :

तोंड दाबून बुक्क्यांचा मार

अर्थ :

विरोध न करता त्रास सहन करणे

म्हण :

दुधाने तोंड पोळले की ताकही फुंकून पितात

अर्थ :

एकदा फसल्यावर सावधगिरी येते

म्हण :

नाकापेक्षा मोती जड

अर्थ :

उपकारापेक्षा मदतीची अपेक्षा जास्त

म्हण :

पाचामुखी परमेश्वर

अर्थ :

लोकांचे मत म्हणजे देवाची इच्छा

म्हण :

बळी तो कान पिळी

अर्थ :

जो बलवान तो जिंकतो

म्हण :

रिकाम्या डोक्याचा सैतान

अर्थ :

रिकाम्या माणसाला वाईट विचार येतात

म्हण :

वासरात लंगडी गाय शहाणी

अर्थ :

अज्ञानींत कमी ज्ञानी श्रेष्ठ

म्हण :

सत्यमेव जयते

अर्थ :

सत्याचाच विजय होतो

म्हण :

आयत्या बिळावर नागोबा

अर्थ :

दुसऱ्याच्या मेहनतीवर बसणे

म्हण :

एक घाव दोन तुकडे

अर्थ :

एकाच प्रयत्नात काम होणे

म्हण :

करावे तसे भरावे

अर्थ :

जशी कृती तसे फळ

म्हण :

खऱ्याला मरण नाही

अर्थ :

सत्य कधी नष्ट होत नाही

म्हण :

गावचा बैल अन् आंधळ्याचा डोळा

अर्थ :

सार्वजनिक मालमत्तेची कोणी काळजी घेत नाही

म्हण :

चार दिवस सासूचे चार दिवस सुनेचे

अर्थ :

काळ कधीच एकसारखा राहत नाही

म्हण :

जन्मास आलो तर करावे काही

अर्थ :

आयुष्यात काही तरी कर्तृत्व गाजवावे

म्हण :

झाकली मूठ कायम ठेवावी

अर्थ :

गुपित उघड करू नये

म्हण :

तेरड्याचा रंग तीन दिवस

अर्थ :

काही गोष्टी तात्पुरत्याच असतात

म्हण :

दुसऱ्याच्या डोळ्यातील कुसळ दिसते

अर्थ :

इतरांचे दोष दिसतात पण स्वतःचे नाही

म्हण :

पाण्यावर रेघ

अर्थ :

क्षणभंगुर गोष्ट

म्हण :

माणसाची परीक्षा संकटात होते

अर्थ :

अडचणीतच खऱ्या माणसाची ओळख होते

म्हण :

लावणी उगवली लग्न झाले नाही

अर्थ :

काम अर्धवट सोडणे

म्हण :

शब्द हे शस्त्र आहे

अर्थ :

बोलण्याचा परिणाम मोठा असतो

म्हण :

हळद लावली की लग्न नाही

अर्थ :

सुरुवात केली म्हणजे संपले नाही

म्हण :

उधळ्याच्या घरात कोंडा

अर्थ :

उधळ्या माणसाकडे काही राहत नाही

म्हण :

फाटक्याशी दोस्ती नको

अर्थ :

कमी दर्जाच्या माणसाशी मैत्री वाईट

म्हण :

भिकाऱ्याला मागणे नाही

अर्थ :

गरजवंताला विनंती करणे व्यर्थ

म्हण :

योग्य वेळी योग्य काम

अर्थ :

प्रत्येक गोष्टीसाठी योग्य वेळ असते

म्हण :

टोप्या फिरवणे

अर्थ :

फसवणूक करणे

म्हण :

नको त्या गावची वाट

अर्थ :

निरूपयोगी गोष्टींमागे जाऊ नये

म्हण :

जिथे जातो तिथे तू माझा सांगाती

अर्थ :

देव सर्वत्र असतो

म्हण :

मन चंगा तो कठौती में गंगा

अर्थ :

मन शुद्ध असेल तर सर्वत्र देव आहे

म्हण :

लोभापायी जीव गमावणे

अर्थ :

लोभामुळे नुकसान होते

म्हण :

सगळे मुसळकेर बुडाले पण कढई वाचली

अर्थ :

मोठे नुकसान होऊन छोटी गोष्ट वाचणे

म्हण :

मागे फिरणे म्हणजे शौर्य नाही

अर्थ :

संकटापुढे न डगमगणे

म्हण :

बोलावे तेवढेच बोलावे

अर्थ :

आवश्यक तेवढेच बोलावे

म्हण :

उगाच खोडी काढू नये

अर्थ :

कारण नसताना भांडण नको

म्हण :

चिंता करितो विश्वाची

अर्थ :

स्वतःचे सोडून इतरांची काळजी करणे

म्हण :

गुळाचा गणपती गुळाचाच

अर्थ :

दोन्ही एकाच घराण्याचे

म्हण :

झोपलेल्याला उठवता येते

अर्थ :

जाणूनबुजून दुर्लक्ष करणाऱ्याला सांगणे व्यर्थ

म्हण :

टाळक्यावर बर्फ ठेवणे

अर्थ :

संयम राखणे

म्हण :

नको त्या माणसाशी संग नको

अर्थ :

वाईट माणसाची संगत टाळावी

म्हण :

पाचामुखी परमेश्वर

अर्थ :

सर्वांचे एकमत म्हणजे सत्य

म्हण :

खोडी काढणे

अर्थ :

उगाच त्रास देणे

म्हण :

हे राम हे राम

अर्थ :

आश्चर्य किंवा दुःख व्यक्त करणे

सर्व १०० मराठी म्हणी झाल्या!

आणखी मराठी व्याकरण, कोडी, वाक्प्रचार साठी

marathi-shala.com

Like · Subscribe · Share